

Zagłębie Ambitnej Turystyki

*Besko - Bukowsko - Dębowiec - Dukla - Iwonicz-Zdrój - Jaśliska - Krempna -
Komańcza - Nowy Żmigród - Osiek Jasielski - Rymanów - Zarszyn*

Koncepcja "Podkarpackie Ekologiczne Szlaki Greenways"

zgodna z: Protokołem z posiedzenia Rady Zagłębia Ambitnej Turystyki (odbyło się ono w dniu 28 sierpnia 2019 r., w Dukli - Protokół oraz lista obecności w załączeniu) przedstawiam koncepcję "Podkarpackie Ekologiczne Szlaki Greenways"

I Metodologia, zasady projektowania, budowy i eksploatacji systemu szlaków, dróg i dróg PRN (PRN - dla turystyki Pieszej, Rowerowej, Narciarskiej) Greenways w Zagłębiu Ambitnej Turystyki

1. powstałe połączenia będą uniwersalne także dla pojazdów rolniczych i leśnych (wyjątkowo dla samochodów przy minimalnym spodziewanym natężeniu ruchu) - w przeciwieństwie do koncepcji dróg wyłącznie dla rowerów, wykluczających wszelkie inne pojazdy;
2. nowe połączenia będą dopełniać istniejącą sieć łącznikami scalającymi a nie będą inwestycjami w jeden lub kilka spektakularnych kompletnych budowli inżynierii drogowej; spójność wizerunkowa zostanie osiągnięta przez oznakowanie węzłów oraz różnych obiektów na szlakach w jednolity sposób oraz objęcie rzeczywiście niezbędnym oznakowaniem całości systemu komunikacyjnego (w tym systemu szlaków) w Zagłębiu Ambitnej Turystyki;
3. zasilać inwestycje i inwestorów z pewnego funduszu wojewódzkiego (150 mln. zł na 500 km) to jest: samorządy gminne, w kilku wypadkach - powiatowe, Lasy Państwowe, inne podmioty posiadające grunty i chcące inwestować w drogi i infrastrukturę, zamiast kierować wszystkie środki lub porcje środków na konkretne przedsięwzięcia budowlane; zastrzeżenie to dotyczy zarówno etapu projektowania, wykonawstwa jak i eksploatacji systemu szlaków i dróg; istotą systemu szlaków i dróg ma być skoordynowanie i skomunikowanie różnych podmiotów-inwestorów drogowych tak aby w efekcie finalnym ich konkretne przedsięwzięcia inwestycyjne-wpisujące się w sensie dosłownym i funkcjonalnym w plan szlaków i dróg będący przedmiotem finansowania przez "Fundusz" - stworzyły zaplanowaną całość;

II Zasady przebiegu szlaków i standardu wykonania ich różniących się funkcjonalnie odcinków drogowych

1. przyjęto zasadę "równego dostępu" czyli skomunikowania z systemem szlaków i dróg ZAT wszystkich stolic 12 gmin oraz utworzenia przynajmniej jednej łatwej lub relatywnie najłatwiejszej pętli wokół lub przy każdej ze stolic gmin; w wypadku znacznych różnic nowych nakładów w sąsiednich gminach (co wynika z obiektywnych powodów geograficznych) uzgodniono wolę partycypacji w nakładach gminy sąsiedniej tak aby ciężar nowych nakładów i

kosztów utrzymania był sprawiedliwie rozłożony pomiędzy gminami, z uwzględnieniem ich potencjału (zgodnie z zasadą tzw. 3xE (efektywność, ekonomiczność, etyczność - tak by działania cieszyły się poparciem lokalnych społeczności).

2. koncepcja przewiduje powstanie kompletnej sieci dróg uniwersalnych przez podłączenie nowymi odcinkami, już istniejących, bardzo atrakcyjnych przyrodniczo i kulturowo fragmentów potencjalnej sieci od Komańczy (Radoszyc) do granicy z woj. małopolskim w gminie Krempana; długość odcinków do budowy, rozbudowy i gruntownej naprawy oszacowano wstępnie na 300 km. Przyjęto standard 3-metrowej drogi utwardzonej, żwirem/tłuczniem w koszcie ok. 100 tys. zł za 1 km.; wyjątkiem będą odcinki wymagające nawierzchni asfaltowej, albo klasyczne drogi rowerowe obok dróg powiatowych (tam gdzie wynika to z natężenia ruchu, np. Dębowiec, Rogi, Wola Niżna, Daliowa) albo na krótkich odcinkach wynikające ze sposobu użytkowania i/lub spadku terenu (np. stromy fragment Traktu Węgierskiego w Jaśliskach, stromy fragment drogi na Wierch Kiczery w Puławach lub stromy fragment szlaku od Kościółka Znalezienia Krzyża w Klimkówce w kierunku Rymanowa) lub też tzw. single tracki czyli odcinki typowo rowerowe z gruntu rodzimego - w kilku wymagających takiego standardu miejscach;

3. ogólna długość zintegrowanej sieci przekroczy tysiąc kilometrów (w istocie trudno określić tę długość gdyż można różnie oceniać np. połączenie alternatywne do już istniejącego - na ile ono integruje) ale bardziej istotne - z punktu widzenia retencji turystów i grup szkolnych/edukacyjnych (bo taki jest cel sieci dróg a nie prosty, szybki tranzyt) - jest oszacowanie ogólnej długości różnych możliwych kombinacji jednodniowych bądź pół-dniowych wycieczek rowerowych na 5 000 km, na obszarze całego Zagłębia Ambitnej Turystyki;

4. przyjęto również preferencje tras jak najbardziej płaskich gdyż niechęć do wysiłku i zmęczenia fizycznego jest już powszechna a odwrócenie tego negatywnego trendu możliwe będzie jedynie stopniowo (stąd trasy muszą być płaskie) i dodatkowo muszą być przewidziane nakłady na animację ruchu rowerowego czyli przywrócenia powszechności dla kultury fizycznej, podejmowania wysiłku;

5. hasło lub motto koncepcji brzmi: **RETENCJA - TAK; TRANZYT - NIE**

III Sposób naniesienia przebiegu szlaków (w tym dróg i dróg PRN) na załączone mapy: Zagłębie Ambitnej Turystyki - cz. wschodnia 1 : 30 000 oraz Beskid Niski 1:50 000

1. kolorem żółtym oznaczono ogólny przebieg szlaków, niezależnie od konieczności naprawy, budowy czy też wytyczenia szlaku (drogi), przy czym na mapie ZAT cz. wschodnia 1 :30 000 występuje też oryginalne w legendzie mapy oznakowanie kolorem zimowitowym tras dostępnych rowerem (pieszo, na nartach, w rozumieniu przebiegu niekoniecznie po drodze, drodze zrywkowej czy nawet ścieżce ale również po drogach utwardzonych, częściowo asfaltowych, zakładowych drogach leśnych, drogach gminnych, powiatowych i wojewódzkich), które podlegają właśnie scaleniu w jeden system dzięki realizacji przedstawionej koncepcji;

2. na mapie Beskid Niski 1 : 50 000, w części gminy Dukla - po zachodniej stronie odcinka DK od Dukli do Barwinka w zasadzie wszystkie drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie (ewentualnie za wyjątkiem odcinka Żmigród - Krempana) pełnią funkcję rowerową czyli w sensie integracji systemu szlaków są analogiczne do dróg (przebiegów) oznaczonych na mapie ZAT kolorem zimowitowym;

3. dodatkowy kolor czerwony oznacza szlak (drogę) wymagająca naprawy przy czym przez linię czerwoną ciągłą niekoniecznie należy rozumieć konieczność naprawy całości odcinka oraz zakres takich napraw będzie inny w odniesieniu do różnych odcinków na mapach;

4. dodatkowy kolor czarny;

5. zielone koło oznacza konieczność oznakowania węzła;

6. niebieski domek oznacza MOR;

7. niebieski trójkąt - wiatę lub wieżę widokową zaś litera "P" - parking;

Uwaga: szczegółowy zakres robót i wstępny, bliski faktycznym nakładom kosztorys sporządzą służby gmin ZAT po akceptacji tej koncepcji jako przedmiotu dalszych prac.

IV Ogólne określenie przebiegu systemu PESG - ZAT w terenie, według gmin wraz ze wskazaniem najważniejszych zabytków kultury materialnej i walorów przyrodniczych jest następujące:

Walory turystyczne (przyrodnicze i antropogeniczne) na podanych trasach:

1. połączenie z okolic Komańczy (Radoszyc) do Wisłoka Wielkiego przez Wachalowski Wierch i drogą polną (istniejącą) wzdłuż drogi wojewódzkiej z Czystogardu do Wisłoka Wielkiego.

RADOSZYCE: cerkiew greckokatolicka p.w. św. Dymitra z 1868 r. Budynek cerkwi o konstrukcji zrębowej, trójdzielny, orientowany, służy obecnie jako kościół

WACHALOWSKI WIERCH: znakomity punkt widokowy na zachodnią część Bieszczadów (Chryszczata, Sulia) oraz wschodnią część Beskidu Niskiego (pasmo graniczne i Bukowicy)

WISŁOK WIELKI: cerkiew greckokatolicka p.w. św. Onufrego, wybudowana w latach 1850-54.

2. połączenie z Wisłoka Wielkiego przez przełęcz "Pod Tokarnią" (połączenie istniejące) do Bukowska i dalej przez Wolę Jaworową - Wolę Sękową - do Mroczkówek lub Hrendówki (istniejące drogi wymagają gruntownej naprawy) i z Hrendówki do Pastwisk (wybudowanie drogi, własność terenu Instytut Zootechniki Odrzechowa, Lasy Państwowe) oraz z Mroczkówek przez wierch Pogórza Bukowskiego do Beska (konieczność przebudowy lub wykonania dróg na istniejącej lecz fragmentami niewidocznej drodze gminnej).

PRZEŁ. 713 POD TOKARNIĄ I TOKARNIA: najlepszy punkt widokowy w paśmie Bukowicy. W panoramie można wyróżnić najwyższe szczyty Bieszczadów Zachodnich, Kamień nad Jasliskami, Tatry)

WOLA SĘKOWA: na cerkiewnym wzgórku pozostała murowana dzwonnica. Na terenie wsi zachowało się też kilkanaście kapliczek. Najmniej znane i opuszczone są na tzw. Górnym Końcu, przy starej drodze od cerkwi w stronę góry Jawornik.

PASTWISKA: Regionalne Centrum Pamięci Kardynała Karola Wojtyły, pomnik i izba pamięci porucznika F. Geislera

BESKO: kościół parafialny z 1755 r., Centrum Dziedzictwa z atrakcyjną ekspozycją, ukazującą życie miejscowego chłopstwa, regresywny przełom rzeki Wisłok, która płynie w głębokim na ok. 35 m jarze (tzw. Jar Wisłoka).

3. połączenie Zapory Besko z Rudawką Rymanowską (istniejącym szlakiem konnym wymagającym przebudowy) zachodnim brzegiem Jeziora Sieniawskiego oraz połączenie Beska z Rymanowem Zdrojem (konieczność przebudowy lub wykonania dróg na istniejącej lecz fragmentami niewidocznej drodze gminnej) - na południe od drogi powiatowej Głęboke - Bartoszków - Rymanów.

SIENIAWA: zapora wodna na Wisłoku o wysokości 38 m i jezioro o powierzchni 1, 3 km², cerkiew p.w. Naradzenia Bogurodzicy z 1874 r.

RUDAWKA RYMANOWSKA: źródła mineralne – siarczanowe oraz solanki jodowo-bromowe, największa w polskich Karpatach odkrywka łupków menilitowych (tzw. Olzy), zimną na zboczach koryta Wisłoka zjawiskowe lodospady

POSADA GÓRNA: po wschodniej stronie miejscowości, przy proponowanej trasie rowerowej, zespół kamiennych kapliczek, zgrupowanych przy tzw. Wisłockiej Drodze

RYMANÓW ZDRÓJ: pijalnia wód mineralnych z 1885 r., zabytkowe sanatora i pensjonaty, bardzo dobra infrastruktura turystyczna

4. strategiczne połączenie Puław Dolnych z Surowicą i Darowem przez Wernejówkę, wzdłuż Wisłoka trasą płaską we współpracy z Lasami Państwowymi.

WERNEJÓWKA: ślady przedwojennej wsi z cerkwiskiem, kapliczką i pozostałościami tartaków, w zboczu Wisłoka piękna odkrywka łupków menilitowych

DARÓW: nieistniejąca wieś u południowych podnóży Bukowicy. O dawnej osadzie łemkowskiej świadczą zachowane krzyże, cerkwisko i cmentarz.

SUROWICA: nieistniejąca wieś nad potokiem Moszczaniec, miejsce po cerkwi, liczne krzyże przydrożne

5. wytworzenie łatwej pętli wokół Jaślisk na bazie "Lipowieckiej Drogi", "Szkółek" oraz drogi przez "Wierzgórę".

DROGA LIPOWSKA: umożliwi poznanie masywu Kamienia nad Jaśliskami, najwyższego w całej wschodniej części Beskidu Niskiego. W masywie Kamienia stare kamieniołomy, cmentarze z I wojny światowej, rezerwat przyrody „Kamień nad Jaśliskami” z ciekawym obszarem bagiennym zwanym Berezednia

SZKÓŁKI pod Popowym Czołem: umożliwiają poznanie gospodarki leśnej prowadzonej w lasach Beskidu Niskiego

WIERSZGÓRA: punkt widokowy na kotlinę Jaślisk, współczesna droga krzyżowa z kaplicą na szczycie

6. połączenie Lipowca z Zyndranową i Jaślisk z Daliową i skrzyżowaniem drogi wojewódzkiej z drogą Lasów Państwowych do Zawadki Rymanowskiej

JAŚLISKA: zachowany miejski układ urbanistyczny, kościół parafialny p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej wzniesiony w latach 1724-32, Zarys murów miejskich z XVI w., kapliczki przydrożne – najstarsza „Na Kurhanie” z 1659 r.

ZYNDRANOWA: Muzeum Kultury Łemkowskiej z ekspozycją etnograficzno-historyczną, święto tradycji łemkowskiej „Od Rusal do Jana”, największa tego rodzaju impreza

po „Łemkowskiej Watrze” w Zdyni, murowana cerkiew prawosławna ukończona w 1985 r. nawiązująca do tradycyjnego typu cerkwi łemkowskiej.

DALIOWA: drewniana cerkiew greckokatolicka z 1933 r., która ma cechy tzw. ukraińskiego stylu narodowego. Przy szosie do Tylawy dawny przysiółek Radów - przed wojną stała tu willa biskupów przemyskich. Na jej miejscu tablica pamięci św. Józefa Pelczara, kanonizowanego w 2003 r. biskupa przemyskiego, który kilkakrotnie wypoczywał w Daliowej.

7. wybudowanie drogi po istniejącym śladzie drogi gminnej z przełęczy Szklary do Zawadki Rymanowskiej (połączenie Jaślik z Iwoniczem-Zdrojem oraz węzłem na Miejsce Piastowe i Duklę).

SIWICE, POPOWA POLANA: widokowy grzbiet między Szklarami a Zawadką Rymanowską, pozostałości dawnej wsi łemkowskiej Kamionka.

8. połączenie Rymanowa Zdroju z Iwoniczem-Zdrojem przez Kalwarię, polanę 498 m.n.p.m., Kościółek Znalezienia Krzyża, szlak żółty Klimkówka - Iwonicz-Zdrój.

RYMANÓW: barokowy kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca zbudowany w latach 1779-81, murowana synagoga wzmiankowana już w 1712 r., cmentarz żydowski z około 200 nagrobkami i dwoma ohelami, w mieście urodził się Isidor Isaac Rabi (1898-1988), wybitny fizyk amerykański, laureat nagrody Nobla z dziedziny fizyki w 1944 r.

KALWARIA: wzgórze 415 m nad południe od Rymanowa. W latach siedemdziesiątych XIX w. Anna i Stanisław Potoccy ufundowali na jej szczyt Drogę Krzyżową, bardzo dobry punkt widokowy na miasto i okolice.

KLIMKÓWKA - w bocznej dolinie potoku Świętokrzyskiego miejsce kultu z kaplicą zbudowaną w 1868 r. Za potokiem studzienka z wodą, która ma opinię cudownej. W dniu 3 maja odbywa się tu uroczysty odpust.

IWONICZ ZDRÓJ: jeden z najstarszych karpaccich źródeł, w centrum uzdrowiska grupa 22 zabytkowych budynków z XIX i początku XX w., m.in. Dom Zdrojowy (1859-61), willa „Bazar” (1875-80), Łazienki Mineralne (1669-75), Stary Pałac z 1837 r. i „Biały Orzeł” (1912) w stylu szwajcarskim. Na zachód od „Bazaru” sławne źródło „**Bełkotka**”, opisywane już w 1578 r.

9. połączenie od DK28 w pobliżu ronda w Miejscu Piastowym do Iwonicza-Zdroju przez Rogi i Las Grabiński do węzła Iwonicz - Dukla - Jaślika wraz z parkingiem w pobliżu zjazdu z DK28 w kierunku Rogów.

MIEJSCE PIASTOWE: pierwszy w Polsce zakład salezjański (1892 r.) dla ubogiej młodzieży, neoromański kościół p.w. Matki Bożej Królowej Polski z 1935 r. (na tzw. Górcie), przy drodze do Dukli neogotycki kościół z 1888 r.

ROGI: drewniany kościół p.w. św. Bartłomieja z 1600 r., pozostałości zabudowań dworskich

LAS GRABIŃSKI: miejsce martyrologii z okresu II wojny światowej

10. aranżacja połączeń wokół Dukli z Myscową pod kątem przyszłej granicy zbiornika wodnego i podłączenie węzła Zydranowa-Mszana-Olchowiec

DUKLA: barokowy kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny z 1765 r. - niezwykle wystrój wnętrza w stylu saskiego rokoka, późnobarokowy zespół pałacu Mniszchów: budynek główny i dwie oficyny. Wewnątrz Muzeum Historyczne, na tyłach pałacu park francuski z 1765 r., kościół i klasztor bernardynów, który powstał w latach 1761-1764

CHYROWA: dawna cerkiew greckokatolicka pw. Opieki Matki Boskiej (Pokrow) - jedna z najciekawszych w okolicy. Najstarszą jej częścią jest murowane prezbiterium, prawdopodobnie z pocz. XVIII w. Drewnianą nawę i babiniec z wieżą dobudowano w 1780 r. Wewnątrz rokokowy ikonostas z końca XVIII w. Na stokach Dani (Halki) zespół wyciągów narciarskich.

MYSCOWA: murowana cerkiew greckokatolicka pw. św. Paraskewy, prawdopodobnie z 1796 r. W 1964 r. zapadła decyzja o budowie zapory na Wisłocze. Większa część wsi miała znaleźć się pod wodą, nie wydawano więc zezwoleń na stawianie nowych domów, dzięki czemu zachowało się tu sporo starych, drewnianych chałup W ostatnim czasie rozpoczęto wreszcie prace przygotowawcze przed budową zapory.

11. połączenie Dębowca z Foluszem drogą rowerową wzdłuż drogi powiatowej wraz z parkingiem i w ten sposób podłączenie systemu dróg MPN i najbliższej okolicy: Świątkowa, Nieznajowa, Wołowiec, Bartne, Krzywa, Jasionka itd. w kierunku woj. małopolskiego oraz Jaworze - Desznica w kierunku Skalnika.

FOLUSZ: Park Rekreacji i Edukacji Ekologicznej im. S. Zająca, Diabelski Kamień – pomnik przyrody nieożywionej, punkt wyjścia w masyw Magury Wątkowskiej

ŚWIĄTKOWA MAŁA: drewniana cerkiew p.w. św. Michała Archanioła z 1762 r.

ŚWIĄTKOWA WIELKA: drewniana cerkiew p.w. św. Michała Archanioła z 1757 r.

JAWORZE: odgałęzienie drogi między Świerzową a Kolanin

DESZNICA: murowana cerkiew p.w. św. Dymitra z 1790 r., niewielki cmentarz z I wojny światowej

SKALNIK: murowany kościół parafialny p.w. św. Klemensa z 1911 r. W ołtarzu obraz Matki Boskiej Skalnickiej – Królowej Gór.

12. połączenie Folusza z Pielgrzymką i rejonem Osieka Jasielskiego i Żmigrodu drogą rokadową wzdłuż pasma magurskiego: po południowej stronie drogi wojewódzkiej oraz po północnej stronie drogi wojewódzkiej.

PIELGRZYMKA: drewniana cerkiew p.w. św. Michała Archanioła z z końca XVIII w.

OSIEK JASIELSKI: kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego wzniesiony około 1419 r., jeden z najstarszych kościołów drewnianych w Polsce.

NOWY ŻMIGRÓD: murowany kościół p.w. śś. Piotra i Pawła z XVI w., Muzeum im. L. Karcińskiego (ekspozycje: historyczna i etnograficzna), cmentarze: żydowski i z I wojny światowej, wybitny punkt widokowy na wzgórzu Walik - grodzisku z IX w. oraz na górze

Bucznik - nazwa o pochodzeniu trackim (jedna z dwóch spotykanych w języku polskim obok nazwy szczytu Turbacz w Gorcach).

13. Drogi rowerowe w bezpośrednim sąsiedztwie Żmigrodu (np. Żmigród - Skalnik (Kąty) - Jaworze - Desznica oraz połączenie w kierunku Starego Żmigrodu, Nienaszowa, Draganowej z systemem szlaków i dróg rowerowych wokół Dukli.

Muzeum Przemysłu Naftowego w Bóbrce, wzgórze Franków i miejsca pamięci związane z operacją Dukielską, punkt widokowy Mszana z widokiem na majestatyczny masyw Kamienia - jeden z najpiękniejszych w Beskidzie Niskim, wyjątkowe walory przyrodnicze w Magurskim Parku Narodowym pomiędzy Tylawą a Krempną, Pustelnia Św. Jana z Dukli.

14. Krempna - Zalew - Żydowskie - Ożenna drogi wokół potencjalnego zbiornika Myscowa-Kąty wraz z infrastrukturą i organizacją dostępu do brzegów przyszłego jeziora oraz szlaki rowerowe i drogi komunikacyjne dostępne dla rowerów w całej gminie Krempna.

KREMPNA: drewniana cerkiew p.w. św. Kosmy i Damiana z 1782 r., Ośrodek Edukacyjny Magurskiego Parku Narodowego i muzeum przyrodnicze MPN, cmentarz z I wojny światowej – jedno z ciekawszych dzieł D. Jurkowicza.

ŻYDOWSKIE: teren nieistniejącej wsi łemkowskiej z cerkwiskiem i starym cmentarzem wiejskim. Z dawnej wsi szlak turystyczny wyprowadza na szczyt Wysokie – znakomity punkt widokowy na Beskid Niski, a także Tatry.

OŻENNA: cmentarz żołnierski z I wojny światowej, wyremontowany w 2005 r.

Obszar dostępny z PESG - ZAT wraz z istniejącymi już połączeniami stanowi najatrakcyjniejszy łącznie kulturowo i przyrodniczo obszar województwa podkarpackiego i bezsprzecznie jeden z kilku najcenniejszych pod tym względem obszarów w skali całej Polski.

Jeśli wziąć pod uwagę dodatkowo:

* łagodną ale jednak górską rzeźbę terenu i sieć rzeczną,

** relatywnie rozwiniętą sieć dróg dla turystyki rowerowej, pieszej, narciarskiej i konnej (taborowej) oraz sieć dróg komunikacji samochodowej DK 28, drogi wojewódzkie, w tym przebieg S19,

*** relatywną bliskość małych miast i dużych wsi - stolic 12 gmin ZAT, to jest miejscowości: Besko, Bukowsko, Dębowiec, Dukla, Iwonicz-Zdrój, Jaśliska, Krempna, Komańcza, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Rymanów i Zarszyn - z wystarczającym zasobem wykwalifikowanych pracowników i klientów zarówno samego systemu PESG - ZAT jak i Zagłębia Ambitnej Turystyki w ogóle,

**** bliskie sąsiedztwo miast powiatowych Jasło, Krosno i Sanok zasobnych w pracowników ale i klientów Zagłębia Ambitnej Turystyki,

***** oraz bezpośrednią zbieżność funkcji proponowanej koncepcji PESG - ZAT z całością konceptu Zagłębia Ambitnej Turystyki,

obszar 12 gmin Beskidu Niskiego w granicach województwa podkarpackiego (opcjonalnie kolejnych gmin w województwie małopolskim o identycznych cechach oraz pogranicza polsko-słowackiego na terenie Słowacji) stanowi bezapelacyjnie najlepszą lokalizację dla realizacji projektu Podkarpackie Ekologiczne Szlaki Greenways w skali Polski i jedną z najlepszych w skali całej Europy.